

OXFAM DANMARKS FORSLAG TIL INNOVATIV FINANSIERING

RESUME

De rige lande og Danmark har en forpligtigelse til at levere deres andel af den klimafinansiering til udviklingslandene, som vi har lovet. Dette notat leverer bud på, hvordan det kan gøres på en retfærdig måde. Klimakrisen er en trussel for os alle. Men ikke alle rammes ens og ikke alle har samme historiske ansvar for krisen. Mens det er udviklingslandene der rammes hårdest af konsekvenserne af klimaforandringerne, er det de rige lande, som historisk har ansvaret for de uholdbare udledninger, som har skabt krisen. Og mens de rige lande er særligt ansvarlige, så er det særligt de rigeste i disse lande, som har bidraget uforholdsvist meget til klimakrisen.

Derfor anbefaler Oxfam Danmark, at klimafinansieringen særligt leveres gennem tiltag, der primært betales af rige lande og særligt af de rigeste i disse lande. Gennem progressive skatter på forurening, profit, formuer og global omfordeling er det muligt at levere på vores løfter om klimafinansiering til udviklingslandene. Oxfam Danmark anbefaler, at regeringen arbejder for:

- **Skatter og afgifter på skibsfart og fly**, så disse sektorer både bidrager til klimafinansieringen og får incitament til at mindske deres udledninger
- **En skat på overnormale profitter og en grøn formueskat på de rigeste forurenende investeringer**, så vi både rejser milliarder og samtidig får vendt den stigende ulighed, som accelererer klimakrisen
- **Global omfordeling** ved at bruge provenuet fra salg af EU's CO2 kvoter til klimastøtte, og ved at kanalisere en større andel af de danske Særlige Trækningsrettigheder til udviklingslandene
- Hertil en række øvrige forslag der kan rejse **et provenu til klimafinansiering** om bl.a. at fremføre pensionsbeskatning m.m.

INDLEDNING OG FORMÅL

Behovet for penge til at tage kampen op mod klimaforandringerne er større end nogensinde før. Klimakatastroferne rammer hyppigere og voldsommere, samtidig med at klimaforandringerne driver folk på flugt og skaber mere og mere sult i verdens mest udsatte lande.

For grundlæggende halter det stadig gevaldigt med at levere på løftet om de 100 mia. dollars til klimafinansiering til verdens fattigste lande, som blev givet på FN's klimakonference i København (COP-15). De seneste opgørelser viser, at de rige lande mangler at levere omkring 17 mia. dollars i forhold til løftet. Hvad der er næsten endnu mere alvorligt er, at der kun er leveret på ca. en tredjedel af den klimabistand, der lovet – resten har været lån eller med modkrav om nedskæringer. Klimabistand bør gives som gavebistand, da mange af verdens klimaudsatte lande i forvejen, kæmper med store gældsbyrder.

Desuden mangler der penge til at finansiere den vigtige fond til klimarelaterede tab og skader, som med blandt andet Danmarks aktive medvirken blev aftalt på FN's seneste klimatopmøde i Egypten i november (COP-27).

Hertil kommer, at det af regeringsgrundlaget fremgår, at der skal lægges en plan for, hvordan Danmark skal leve op til sine globale finansielle klimaforpligtelser. Der er derfor mange gode grunde til, at rette fokus mod, hvilke konkrete finansieringsmekanismer, der skal bringes i spil. Et bud på Danmarks andel af den globale klimafinansiering er tidligere anslået af [CARE til at være 5 mia. kr.](#) Hertil kommer den danske andel af den globale regning til tab og skader, [ifølge Oxfam Danmark udgør 27 mia. kr. i 2030.](#) Grundlæggende mener vi, at finansieringen af disse klimatiltag bør gives som additionel udviklingsbistand, men da det pt. ikke virker realistisk at skabe et politisk flertal for dette, søger vi i dette notat at anvise andre veje.

Med dette notat ønsker vi at anvise mulige og realistiske veje til at skaffe finansiering på en retfærdig måde. Vi har fra start af været åbne overfor at inddrage forskellige typer af innovativ finansiering, men i gennemgangen af fordele og ulemper ved forslagene må vi erkende, at de fleste – men ikke alle – af de mest brugbare forslag handler om brug af skatter og afgifter. Dette bunder bl.a. i behovet for at finde finansieringskilder, som ikke bebyrder udviklingslandene med mere gæld, og som kan rejse finansiering, der kan komme udviklingslandene og klimatilpasningsprojekter til gode. Vi har gengivet og udregnet eksempler på det mulige provenu ved de fleste forslag, men dette er blot eksempler og volumen kan justeres op og ned, ligesom forslagene er et katalog. Det er ikke tiltænkt, at de alle absolut skal bringes i spil, men der er omvendt en styrke ved at kombinere flere af dem, da de alle enkeltvis har deres styrker og svagheder.

PRINCIPPER FOR POLICYFORSLAG

Det er oplagt, at nye innovative finansieringskilder bygger på princippet om, at **forureneren skal betale**. Det er for eksempel oplagt at beskatte sektorer, der er særligt ansvarlige for udledningen af CO₂ såsom skibsfart, fly og fossil udvinding. Ved at beskatte særligt forurenende aktiviteter kan der ud over at rejse provenu også skabes incitament for den grønne omstilling. Når flytrafikken beskattes, kan det eksempelvis gøre det mere attraktivt at rejse med tog, og hvis skibsindustrien skal betale afgifter på brændstof, kan det gøre det mere attraktivt at investere i grønnere brændsler. Udfordringen ved disse typer forslag er, at de på paradoksalt vis kan blive så succesfulde i at skubbe på for en grøn omstilling, at provenuet skrumper ind over tid. Derudover kan særligt visse afgifter øge uligheden. Derfor er det vigtigt, at princippet om at beskatte særligt forurenende sektorer ikke står alene.

Derudover er det vigtigt, at nogle af de innovative klimafinansieringstiltag **reducerer den enorme ulighed**, både mellem nord og syd og internt i lande. Globalt har den rigeste 1% udledt dobbelt så meget CO₂ som de fattigste 50% af klodens befolkning i perioden 1990-2015, mens det er verdens fattigste der betaler prisen for klimaforandringerne. Derfor bør hovedparten af klimafinansieringstiltagene rejses fra de rige lande, som har et særligt ansvar, og ikke pålægge udviklingslandene omkostninger. Derudover bør vi også have målrettede finansieringstiltag, som mindsker uligheden inden for landene, da de rigeste bidrager forholdsvist langt mere til de skadelige klimaudledninger end alle andre. I Danmark udleder en person fra den rigeste 1% eksempelvis [ti gange så meget CO₂ som en gennemsnitsdansker](#). Og mens udledningerne blandt danskerne med lavest indkomst og op til den øvre middelklasse er faldet med 33-43% siden 1990 så er udledningerne for de rigeste 1% af danskerne kun faldet med [4,1% over samme periode](#). Fremskrivninger fra [forskere](#) viser, at alene stigningen i antallet af dollar-millionærer globalt vil

opsluge 72% af verdens resterende CO2-budget for at holde os under 1.5 grads opvarmning. Gennem skatter på de rigestes formuer og investeringer kan vi med andre ord både rejse store beløb til klimakampen, og samtidig være med til at bremse den ekstreme ulighed, som truer med at skubbe verden mod klimakaos.

Ydermere er det selvfølgelig centralt, at forslagene skal være **mulige at indføre** og skal kunne generere et **betydeligt provenu**, som giver mening i forhold til størrelsen af behovet for finansiering. Det har også været et udgangspunkt for valget af forslag, at de **ikke baserer sig på lån**, som risikerer at øge den i forvejen eskalerende gældskrise i mange fattige lande og de deraf følgende økonomiske udfordringer.

Der vil være modstridende hensyn mellem flere af principperne og de enkelte forslag vil derfor næppe kunne leve op til alle principperne. Vi mener at det derfor vil give mening at udvælge en kombination af forslag. Mens den konkrete pakke af tiltag kan sættes sammen på forskellige måder, så mener vi, at det bør være en bunden opgave, at pakken af initiativer samlet leverer på principperne om at forureneren betaler, reducerer uligheden både globalt og nationalt, og skaber et betragteligt og stabilt provenu, der er gældsfrit for udviklingslandene.

I forhold til forslagene er det samtidig også afgørende, at nogle af dem er forslag, som Danmark selv kan iværksætte, mens andre omhandler tiltag der kun kan gøres internationalt. Endelig er der nogle, som Danmark kan prøve at presse igennem internationalt. Af nedenstående forslag kan bl.a. skat på overnormale profitter på fossil energi og Special Drawing Rights godt indføres af DK alene, mens forslag som en global skat på CO2 udledning fra skibe bør indføres internationalt.

PRINCIPPER FOR UDVÆLGELSE AF INNOVATIV KLIMAFINANSIERING

FORSLAG TIL INNOVATIV FINANSIERING

- **Skat på CO2 udledning fra skibe (shipping tax)**

International shipping er ansvarlig for 2-3 % af de globale drivhusgasemissioner og udgør dermed en væsentlig del af de globale udledninger. Hvis shippingbranchen var et land, vil det være det 6. største land målt på CO2-udledninger. Når skibsbrændstof ikke er pålagt moms og afgifter er det i praksis subsidiering af et ekstremt forurenende fossilt brændstof. Forslaget om en shipping tax er aktuelt, da det formentlig vil blive taget op af FN's internationale søfartsorganisation, IMO, på deres møde i juli 2023. Forslag om en skat på CO2 udledning fra skibe har tidligere været støttet af branchen selv, og er blandt andet blevet fremsat som forslag af Marshalløerne og Salomonøerne, som er særligt udsatte for klimaforandringernes skadelige effekter. En shipping tax kan oplagt indføres ved at pålægge en afgift på hvert ton CO2 der udledes. IMF offentliggjorde et arbejdsdokument^[1] i 2018 om beskatning af skibsbrændstoffer. I papiret foreslås, at en afgift på skibsbrændstof kunne indsamles af en fond administreret af IMO.

IMO er en oplagt aktør til at administrere en sådan afgift, da en sådan afgift bør være global og da skattegrundlaget er ekstremt mobilt, da skibe nemt kan skifte flagstat. Det skal påpeges, at FN/IMO ikke selv kan beslutte en bindende shipping tax – den vil kræve tilslutning fra et flertal af verdens lande. Fordelen ved skatten er at den klart adresserer en forurenende adfærd, som pt. er underreguleret. Der er dog også en risiko for, at der kan være fordelingsmæssige problemstillinger. Dels kan afgiften overvælttes i forbrugerpriserne, som typisk vil ramme dem med lavere indkomster relativt hårdere. Derudover vil lande i det globale syd, der er meget afhængig af shipping til import af varer, også potentielt blive ramt, da skatten vil hæve prisen på transporten. Dermed kan afgiften både øge uligheden mellem nord og syd, samt internt i lande. Derfor er det centralt, at en del af provenuet bliver anvendt til at kompensere, for eventuelle negative virkninger på lavindkomster og udviklingslandene. Desuden er det afgørende, at Danmark og andre lande ikke alene anvender afgifter som afgiften på shipping, men også kombinerer det med finansiering, som er med til at mindske uligheden globalt og internt i lande.

Ifølge skøn fra IMF kan et provenu på en shipping tax udgøre 76 mia. dollars i 2030, mens Verdensbanken kommer frem til 40-60 mia. dollars årligt (se faktaboks). Det skal dog bemærkes at afgiften på shipping som nævnt vil kræve global vedtagelse (i IMO dog blot ud fra princip om flertalsafgørelse), hvilket også betyder, at den næppe vil kunne give finansiering på kort sigt, hvorfor det er vigtigt at den suppleres med andre finansieringsforslag også.

FAKTABOKS: PROVENU VED SKAT PÅ CO2 UDLEDNING FRA SKIBE

IMF's model tænkes som en afgift, der gradvist blev indfaset fra 7,5 USD pr. Ton CO₂ i 2021 stigende til 75 USD i 2030 og 150 USD i 2040. Studiet nævner også et niveau på 40-80 USD for prisen pr. CO₂-ton. Dette vil med den nuværende dollarkurs svare til ca. 270-550 kr. pr. ton CO₂. Dette er væsentligt under niveauet på 1200-1500 kr. som de miljøøkonomiske vismænd respektive klimarådet har anbefalet for en CO₂-afgift i Danmark.

Selv med denne relativt lave CO₂-pris pr. ton vil man ifølge IMF-lande på et provenu ved en global skat i 2030 på 76 mia. dollars eller 518 mia. kr. Et groft skøn på den danske andel af denne regning kan baseres på [UNCTAD's statistik for landenes andel af den globale handelsflåde](#). Alt efter anvendt mål er Danmarks globale andel 2-3 pct. Dette vil betyde, at det danske bidrag til shipping tax vil være ml. 10-16 mia. kr. i 2030.

En nyere rapport fra [Verdensbanken](#) lander på et skøn på 40-60 mia. USD årligt eller 270-410 mia. kr. Dette baserer sig på en væsentligt højere CO₂-pris på op imod 1300-2400 kr. pr. ton sammenlignet med IMF's studie. Dette niveau vil i den høje ende placere sig væsentligt over fx Klimarådets vurdering på 1500 kr. pr. ton. Ved et globalt provenu på 40 mia. USD vil Danmarks andel svare til 5,5-8,2 mia. kr. årligt, og ved 60 mia. USD vil den danske andel af den globale skat være ca. 8,2-12,3 mia. kr. årligt på samme beregningsgrundlag som ovenfor med udgangspunkt i den danske andel af den globale handelsflåde. Dette skøn er et umiddelbart provenu, som ikke tager højde for i hvor høj grad skatten vil adfærdsregulere, altså dæmpe forbruget af forurenende drivmidler, og dermed også sænke provenuet.

- **Flyafgift**

En afgift på flybrændstof vil også være oplagt. I modsætning til transport i biler, busser og tog betaler luftfartsselskaber i Danmark ikke skat på deres brændstoffer. [På en flyvning fra København til Wien skal der ikke betales de brændstofafgifter, som en bus, et tog eller en lastbil betaler på den samme rute](#). Der har tidligere været forslag om at pålægge flybrændstof afgifter, men dette er [ifølge Skatteministeriet](#) i strid med EU's Energibeskatningsdirektiv for alt andet end indenrigsflyvninger.

Samtidig med at Danmark bør arbejde for en egentlig beskatning af flybrændstof, så er den umiddelbart mest gangbare metode en flyafgift, som betales af kunden direkte på billetten. En sådan afgift vil forhåbentlig også kunne medføre en adfærdsændring og nedbringe antallet af flyrejser og mindske CO₂ udledningen.

I regeringsgrundlaget indgår et forslag om en flyafgift på 100 kr. i gennemsnit. Hvordan afgiften designes udestår. Provenuet (som ikke er kendt) skal ifølge regeringsgrundlaget anvendes "bl.a. til tiltag for lufthavnene og områderne omkring, finansiering af den grønne indenrigsrute samt en forhøjet ældrecheck".

Provenuet ved en flyafgift kan udgøre mellem 2-3 mia. Kr. Alt afhængig af, hvordan det udmøntes (se faktaboks nedenfor). På globalt plan er flyafgiften i høj grad progressiv. Over 80 % af verdens befolkning har aldrig rejst i et fly. Samtidig er det den rigeste 1 % af verdens befolkning, som står for over halvdelen af CO-2 udledningen på flyrejser.

Danmark er et af de kun 10 EU-lande, der pr. 2018 ikke havde en flyafgift. Niveauerne var da meget varierende. Finland har en afgift på under 30 kr. Storbritannien har til gengæld en afgift på gennemsnitligt 280 kr.

Afgiften kan gøres endnu mere progressiv ved at lade den stige per antal flyrejser og have en højere afgift på business class, der optager mere plads i flyet. Dette redskab er dog i praksis vanskeligt at implementere og drifte for de offentlige myndigheder og der er præcedens i de andre lande, for at evt. differentierede afgifter primært er på fx flyrejsens længde.

De fleste danskere støtter, ifølge en Survey i Politiken, ideen om at implementere en flyafgift.

En afgift på flyrejser kræver desuden ikke en global aftale og derfor har denne afgift den yderligere fordel, at den kan være nem at indføre og give finansiering på kortere sigt.

FAKTABOKS: PROvenu VED EN FLYAFGIFT

Skatteministeriet har tidligere skønnet over to modeller for en flyafgift;

Model 1) For flyvninger indenrigs og i Europa pålægges afgift på 70 kr. for rejser på økonomiklasse og 200 kr. for rejser på øvrige klasser. For flyvninger uden for Europa pålægges afgift på 400 kr. for rejser på økonomiklasse og 1.000 kr. for rejser på øvrige klasser. Provenuet anslås at være 2,3 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd.

Model 2) For flyvninger indenrigs og i Europa pålægges afgift på 80 kr. for rejser på økonomiklasse og 250 kr. for rejser på øvrige klasser. For flyvninger uden for Europa pålægges afgift på 500 kr. for rejser på økonomiklasse og 1.250 kr. for rejser på 1.klasse og business class. Provenuet anslås at være 2,8 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd.

Anvender man ministeriets niveauer for tilbageløb og adfærd og skalerer lineært, så vil man se, at provenuet gradvist begynder at falde. Der er således et trade off mellem maksimal klimaeffekt og maksimalt provenu.

- **Windfall tax**

De stigende priser på energi har skabt store vindere. Nogle få selskaber har tjent styrtende på pandemien og inflationskrisen. Mens energipriserne udviklede sig til noget nær et mareridt i 2022 for både virksomheder, forbrugere og særligt mange udviklingslande, så tjente energikøbmændene – såkaldte mellemhandlere – penge i et omfang, som ingen havde drømt om. Fx tjente energikoncernen NRGi 8,9 mia. kr. efter skat i 2022. Det er mere end en 50-dobling af virksomhedens overskud i 2019, der var det hidtil bedste i virksomhedens 30-årige historie. Samtidig har nogle medarbejdere i branchen udsigt til personlige bonusser på trecifrede millionbeløb.

I januar 2023 viste Oxfams analyser, at 95 selskaber i den globale energi- og fødevarer sektor har haft overnormale overskud på i alt 306 mia. dollars. Profitten, der i mange tilfælde er vokset med mange hundrede procent, er skabt af udefrakommende faktorer og ikke af selskabernes egen indsats. De enorme overskud – betalt af os alle gennem højere regninger – beriger en lille elite.

For at tøjle uligheden og støtte dem der er hårdest ramt af inflationen, anbefaler Oxfam at alle lande indfører en ambitiøs beskatning af de overnormale overskud og vi bifalder EU's direktiv om windfall skatter, selvom det ikke er tilstrækkelig ambitiøst. Derfor hilser vi også den danske regeringens forslag til et solidaritetsbidrag velkomment. Forslaget har dog en række åbenlyse svagheder – bl.a. vil lovforslaget kun indføre skat på overnormal profit for 2023 selvom det primært var i 2022, at de overnormale profitter blev tjent.

Når det handler om at finde konkret finansiering til klimaudfordringerne vil det være oplagt i første omgang at øremærke en andel af indtægterne fra det solidaritetsbidrag, som den danske regering er ved at gennemføre, til klimastøtte til udviklingslandene, enten gennem klimabistand eller gennem et øget dansk bidrag til den nyetablerede fond for tab og skader. I beregningen af et muligt provenu skal der tages højde for, at der allerede eksisterer en kulbrinteskate og at provenuet af den kan blive reduceret med en skat på overnormal profit, hvilket dog ikke ændrer på, at forslaget kan generere et betydeligt provenu på den korte bane^[2].

Grundlæggende anbefaler Oxfam desuden, at der indføres en langt mere ambitiøs beskatningsmodel for overnormale profitter, som både gælder for 2022, men som også gælder på tværs af brancher. Der er ingen grund til, at det kun er overnormale profitter i energibranchen der beskattes, når der også er opnået enorme profitter i andre brancher som transport, fødevarer m.m.

I forhold til denne finansieringskilde skal der tages højde for, at det er en lidt ustabil kilde, da den kun giver provenu i særligt gunstige år (afhængig af udformning), men derfor kan den med fordel sagtens bidrage til opbyggelsen af en fond til tab og skader. I forhold til energisektoren skal der tages forbehold for Nordsøaftalen og den deraf følgende kompensation ved stigende skatter, som skal modregnes i kulbrintebeskatningen, som vil medføre et lavere provenu. Hver situation, hvor der optræder "windfall" er unik og ekstraordinær, hvorfor det er meget svært at lave et strukturelt skøn for indtægten ved 'windfalls' generelt. Skatteministeriet har dog skønnet over det potentielle provenu, hvis man havde omfattet alle sektorer af det solidaritetsbidrag, som kun blev påført energisektoren under den seneste inflationskrise og deraf følgende windfalls. [Svaret fra Skatteministeriet vurderer at provenuet for både 2022 og 2023 ville være 17 mia. kr. efter tilbageløb.](#)

- **Grøn formueskat**

Formueskat på de største nettoformuer, er en potentiel meget stor kilde til indtægter, der samtidig også kan nedbringe stigende formueulighed i Danmark. Høj kvalitetsdata på opgørelser over nettoformue fra den internationale Wealth X database, som Oxfam Danmark har fået adgang til, viser, at en formueskat på 1 pct. på nettoformuer over 5 millioner USD (ca. 35 millioner danske kroner ved en dollarkurs på ca. 7) [i 2021 kunne have indbragt 16 milliarder kroner](#), efter at mekanisk tilbageløb og Skatteministeriets adfærdseffekter er indregnet. Trods det fald i formuerne vi har set i kølvandet på inflationskrisen, [ville](#)

formueskatten fortsat give 12 milliarder kroner efter tilbageløb og adfærd i 2022. Et sådant provenu er stort nok til både at kunne finansiere grøn omstilling og velfærd i Danmark, og samtidig efterlade et betragteligt beløb til klimafinansiering.

For de rigeste investorer er en del af deres formue i forurenende aktiviteter, kan en formueskat i sig selv have en positiv betydning for CO₂ udledninger, når deres formuefremskud reduceres. For at øge denne effekt kan formueskatten også designes, således at den skaber ekstra incitament til at flytte investeringer væk fra meget udledende industrier (se faktaboks). Oxfam har i [en rapport](#) undersøgt udledningerne fra 125 af verdens rigestes investeringer. Rapporten afslørede, at de 125 milliardærers investeringer årligt i gennemsnit udleder 3,1 mio. tons CO₂e. Det er mere end en million gange flere drivhusgasser end en gennemsnitsperson uden for verdens top 10 pct.

I gennemsnit havde milliardærerne 14 pct. af deres investeringer i meget forurenende industrier såsom cement og olie- og gasindustrien. Det er dobbelt så stor en andel som gennemsnittet af virksomheder i S&P 500-indekset og kun en af milliardærerne i denne rapport, havde investeret i vedvarende energi. Samlet udleder de 125 milliardærer 393 mio. tons drivhusgasser, det svarer til hele Frankrigs samlede drivhusgasudledning.

World Inequality Lab har beregnet, at en skat på 10-15 % målrettet milliardærers aktiver i olie-, gas- og kulselskaber, vil kunne generere 100 mia. dollars om året. [\(se mere i faktaboksen\)](#)

FAKTABOKS: PROVENU VED EN GRØN FORMUESKAT PÅ SORTE INVESTERINGER

World Inequality Lab har foreslået en grøn formueskat på ejerskab over fossile aktiver i fx olie, gas og kul. Forslaget er en top-up på en generel formueskat, hvor den grønne formueskat lægges oven på med særligt høje skatteprocenter.

World Inequality Lab vurderer at en formueskat på sorte aktiver på 10-15 pct., hvor der gives fradrag i skatten for evt. grønne investeringer, globalt vil resultere i et provenu på 100 mia. US dollars. Skatten betales af alle med en nettoformue over 1 mio. US dollars.

For at finde den danske andel af dette globale provenu, har vi anvendt Credit Suisses formuestatistik som viser, at ud af alle dollarmillionærer globalt, udgør antallet af danske dollarmillionærer 0,62 pct. Et overslag på det danske bidrag under antagelse af at de danske investeringer hos danske dollarmilliardærer ikke afviger markant fra de globale dollarmilliardærer ift. Volumen af sorte investeringer, er på baggrund af dette ca. 4,2 mia. kr.

Provenuet på 4,2 mia. kr. er et umiddelbart provenu. Med forbehold for at der ikke er viden om, hvordan tilbageløb og adfærd ville virke på en grøn formueskat, da den aldrig har været implementeret, så vil man ved anvendelse af de gældende regneregler på formueskatten anvendt af Skatteministeriet på den "almindelige" formueskat, ende med et provenu på 2,5 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd. Dette under antagelse af at Danmark ikke afviger markant fra den globale formue ift. Omfanget af investeringer i sort energi.

Dette provenu kan vise sig at være lavere i praksis, fordi den grønne formueskat skaber klare incitamenter til at flytte investeringer fra sorte til grønne investeringer. Kort sagt vil adfærden ift. investeringsbeslutningen blive påvirket, hvilket også er den klimamæssige begrundelse for skatten. Vi har dog som sagt ikke viden om, hvor stor denne adfærd kan være.

Hvis man laver den simple antagelse, at adfærden er dobbelt så stor som ved en generel formueskat vil provenuet stadig være i størrelsesordenen 1,6-1,7 mia. kr. Pointen er således, at der for Danmark alene, vil være et potentielt milliardprovenu, der kan indgå i en fond for tab og skader i udviklingslandene betalt af de mest velhavendes udledende danskeres sorte investeringer.

- **Anvende provenu fra salg af CO2 kvoter i EU ETS**

EU's ETS (Emission Trading System) gør firmaer i stand til at købe og sælge tilladelser til at producere CO2. Systemet dækker over drivhusgasudledninger fra CO2-tunge industrier og energisektoren. Firmaer køber ETS kvoter alt efter hvor meget drivhusgas de udleder.

Ordningen blev indført i 2005 på EU-plan kaldet "European Union Greenhouse Gas Emission Trading System" (EU ETS). Mekanikken er, at nogle virksomheder er i stand til via teknologiske tilpasninger og omlægning af produktion, at sænke deres udledninger, således at de har et overskud af kvoter, mens andre virksomheder ikke evner dette, og i stedet mangler kvoter.

Derfor er der også en handel med CO2-kvoter, som bliver solgt af virksomheder med et overskud af kvoter til virksomheder med et underskud af kvoter. Udover puljen af gratiskvoter, som tildeles produktionsenheder i ordningen, har EU afsat en pulje af kvoter til auktionering. De kvoter, der er afsat i puljen, kan sælges på markedet. Alle EU-medlemslande har adgang til en andel af puljen, og dermed ret til overskuddet fra et auktionssalg. Danmarks andel af auktionkvoterne sælges efter fælles EU-regler på en central auktionsplatform, hvor 25 ud af 28 medlemslande sælger deres kvoter. Det er her at kvotesystemet bliver en indtægt for staten.

Prisen på CO2-kvoter ligger pr. ultimo april 2023 på ca. 676 kr. per ton og [Bloomberg](#) antager, at priserne fortsat vil stige, fordi antallet af kvoter gradvist reduceres.

Dette forslag indebærer, at det provenu som den danske stat modtager, når danske firmaer køber ETS kvoter, bruges på klimafinansiering til udviklingslande. Forslaget vil således ikke mindske CO2 udledninger, men derimod omfordele indtægterne fra kvoterne, således at den danske stat ikke tjener penge på forurening, men faktisk sender disse penge videre til de lande, der rammes af den danske forurening.

[Ser man på indtægterne fra 2013-2022 er indtægterne steget fra et niveau omkring 400 mio. kr. til ca. 4 mia. kr. Ser man på Finansministeriets forventninger til 2023 er indtægten ca. 4,8 mia. kr. og prognosen for 2026 er på knap 5,4 mia. kr.](#)

CO2-kvotendeckningen er naturligvis følsom over for fx økonomiske kriser, der dæmper den økonomiske aktivitet, samt hvis udledningstunge sektorer via teknologiske forbedringer bliver i stand til at udlede mindre. I så fald vil kvoteprisen falde. I den forstand finansierer man klimapolitik med udledninger. Omvendt så er der en stor pose penge nu og her, som vil være oplagt finansiering af udledningernes skadevirkninger i det globale syd.

- **Særlige trækingsrettigheder (Special Drawing Rights/SDR)**

SDR er et internationalt reserveaktiv, oprettet af IMF til at supplere medlemslandes officielle reserver. De kan udveksles med andre lande til finansiering af Loss & Damage, eller bruges til at frigøre andre midler, der kan kanaliseres til tab og skader. I 2021 blev den største SDR-tildeling nogensinde på ca. 650 mia. USD godkendt. Fordelene ved udstedelsen var enorme. 98 lav- og mellemindkomstlande brugte disse SDR til at indkøbe vacciner, finansiere velfærdsbetalinger og lønninger og til budgetstøtte. 55 lande brugte dem også til at tilbagebetale IMF-gæld til en værdi af 7,6 milliarder dollars, hvilket 23 af disse lande ellers ikke ville have haft penge nok til.

De rige lande bør ikke kun fremskynde omfordelingen af mindst 100 mia. USD af den eksisterende SDR-udstedelse til lav- og mellemindkomstlande, men også forpligte sig til mindst to nye udstedelser på 650 mia. USD inden 2030. Dette vil kunne yde et væsentligt bidrag til klimafinansieringsbehovene i lav- og mellemindkomstlande og bidrage til stigninger i deres sociale udgifter En ny udstedelse bør omfatte en forhåndsforpligtelse til, at verdens højindkomstlande omfordeler en rimelig andel af deres SDR til lav- og mellemindkomstlande og til at gøre dette på en måde, der sikrer, at de ikke opbygger ny gæld og fri for betingelser om nedskæringer i de sociale sektorer i modtagerlandene.

Udstedelsen af særlige trækingsrettigheder har dog den svaghed, at de fordeles efter IMF's kvotesystem som afspejler størrelsen på landenes økonomi. Derfor modtog de rige lande mere end 60 procent af de 650 milliarder dollars, mens lavindkomstlandene kun modtog lidt over 3 procent. Det absurde resultat af denne ulighed betyder, at Danmark modtog næsten 40 procent flere midler fra IMF end Nigeria, der med over 200 millioner indbyggere er Afrikas folkerigeste land.

For at rette op på den skæve fordeling af de særlige trækingsrettigheder er de rige lande blevet enige om at videregive mindst 100 mia. USD af den eksisterende SDR-udstedelse til lav- og mellemindkomstlande. Flere rige lande har forpligtet sig på at 20-30% af deres SDR-udstedelse til udviklingslandene, men Danmark har hidtil kun kanaliseret et meget begrænset beløb (se finanslov 2023) ud af de omkring 30 mia. Kr., som Danmark modtog i forbindelse med IMF's historiske udstedelse i 2021.

Danmark bør følge Frankrig, Japan, USA og de mange øvrige lande og forpligte sig på en ambitiøs kanalisering af mindst 20% af deres særlige trækingsrettigheder til udviklingslandene og bør aktivt arbejde for mindst to nye udstedelser på 650 mia. USD inden 2030.

ØVRIGE FORSLAG TIL INNOVATIV KLIMAFINANSIERING

- **Offentlig-privat samarbejde om mobilisering af kapital**

[En rapport](#) fra INKA Consult (lavet for 92-gruppen og Globalt Fokus) foreslår at IFU øger sit fokus på lavindkomst lande, og således accepterer en højere risiko og reduceret forventet afkast af fondens investeringer, end den nuværende praksis tillader. Der skal i stedet investeres i projekter, der fokuserer på klimaprojekter i de mindst udviklede lande.

Dette giver mening, når man tager [evalueringen af IFU i betragtning](#), hvor det konkluderes, at IFU's investeringer i dag har fokus på afkast fremfor udviklingseffekter og derfor koncentrerer sig i mellemindkomstlande med lav risiko.

Pointen understreges af [en rundspørge foretaget af Klimamonitor](#), hvoraf det fremgår, at ingen af de adspurgte 13 danske pensionskasser kan nævne investeringer i vedvarende energi i lavindkomstlande.

Samme konklusion drages i [en nylig rapport fra IRNEA](#), hvor det påpeges, at de globale investeringer ikke ligefrem strømmer ind i lavindkomstlandene - mellem 2013 og 2020 gik mindre end 1% af det samlede globale beløb til lavindkomstlande.

Ovenstående viser tydeligt udfordringer med at finde innovativ privat kapital til at dække klimafinansieringsbehovene i verdens fattigste lande og understreger samtidig vigtigheden af den statslige klimabistand. Derfor er Oxfam Danmark også skeptiske overfor, om denne model i sig selv vil kunne levere støtte i det omfang og til de klimatiltag, som de fleste udviklingslande har brug for.

- **Fremførsel af pensionsbeskatning**

I det seneste dataår 2021 var den danske pensionsformue på over 4.000 mia. kr. Pensionsformuen har en klar stigende tendens, fordi dækningen af arbejdsmarkedspensioner bliver bedre og bedre eftersom flere og flere i arbejdsstyrken indbetaler fra starten af deres erhvervskarriere modsat tidligere generationer, der arbejdede i mange år, før arbejdsmarkedspensionerne blev indført (starten af 1990'erne). På baggrund af en oversigt fra [Forsikring & Pension](#) kan man se, at fra 2014-2021 steg pensionsformuen med hele 54 pct. I enkelte år, vil pensionsformuen falde. Dette kan skyldes at de investeringer, der foretages på baggrund af pensionsmidlerne, ikke falder heldigt ud, typisk at værdipapirer falder i værdi. Dette vil dog være mindre udsving på en klart stigende trend.

Pensionerne er i dag skattemæssigt behandlet således, at de er omfattet af såkaldt bortseelsesret. Dvs. at man ikke beskatter på indbetalingstidspunktet, men først beskatter når pensionen bliver udbetalt ved pensionering.

[De Økonomiske Vismænd](#) har tidligere peget på, at pensionerne udgør et gigantisk udskudt skatteaktiv for staten, som i det store hele kan løse rigtig mange udfordringer ift. den finanspolitiske holdbarhed de kommende årtier. Det forekommer derfor oplagt at anvende dette aktiv til at fremskynde klimainvesteringer, der haster meget. Vismændene opererer med en model, hvor hele pensionsbeskatningen beskattes nu, således at ingen ordninger længere er forbundet med fradrags-

eller bortseelsesret, og der betales almindelig indkomstskat på indbetalingstidspunktet.

Der er dog også langt mindre indgribende modeller, hvor straks-beskatningen af en ganske lille del af pensionsformuen, kan generere et engangsbeløb på adskillige milliarder, der kan være et meget markant engangs-indskud i loss & damage fonden.

FAKTABOKS: PROVENUET VED FREMFØRSEL AF PENSIONSBEKATNING

Der er stillet spørgsmål til Skatteministeren om, hvordan en mindre indgribende omlægning/fremrykning kunne se ud, og hvilke økonomiske konsekvenser det ville have.

Spørgsmålet opererer ud fra to modeller, og er besvaret i 2019, hvorfor data grundlaget er pensionsformuen i dette år (dvs. 3.434 mia. kr.). Spørgsmålet opererer med to modeller:

Model 1) Her beskattes de fremadrettede pensionsindbetalinger med 1 pct.

Model 2) Her beskatter man ligeledes den fremadrettede pensionsindbetaling med 1 pct. samt den eksisterende pensionsformuebeholdning med 1 pct.

Fælles for de to modeller er, at det har meget begrænsede effekter målt den langsigtede finanspolitiske holdbarhedsindikator (HBI). Umiddelbart forringes HBI med 0,05 pct. af BNP i begge modeller. Til sammenligning vurderer DREAM at en fjernelse af topskatten vil forringe HBI med 0,49 pct. af BNP altså næsten ti gange så meget.

Model 1: I dette tilfælde skønner Skatteministeriet et årligt provenu på 1,25 mia. kr. ved at beskatte de nye indbetalinger med 1 pct.

Model 2: I dette tilfælde falder skatten på nye indbetalinger fordi man samtidigt beskatter pensionsformuebeholdningen med 1 pct. Derfor falder det årlige provenu ved 1 pct. til 250 mio. kr. til gengæld vurderer Skatteministeriet, at der genereres et éngangsbeløb på ca. 35 mia. kr. Dette svarer nogenlunde til 1 pct. af formueværdien på 3.434 mia. kr. 1 pct. af dette er ca. 34 mia. kr. Tager man 2021 niveauet så vil 1 pct. svare til ca. 40,5 mia. kr.

En væsentlig pointe fra Skatteministeriet er at; "Generelt gælder i forhold til beregningerne, at hvis beskatningen af pensionsmidler fremrykkes og midlerne anvendes til finanspolitiske tiltag, der har et betydeligt varigt element, vil det belaste den fremtidige udvikling i de offentlige finanser, herunder også i lyset af den demografiske modvind, der er udsigt til efter 2025." Det vil således være uklogt at anvende pengene til faste årlige driftsudgifter. Til gengæld kan det skabe et meget stort provenu til en engangsbetaling til fx Loss & Damage fonden også ved en straks-beskatning af en meget lille del af pensionsformuen.